

РЕШЕНИЕ

№ 182

гр. гр. Димитровград, 27.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ДИМИТРОВГРАД в публично заседание на двадесет и шести май през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Огнян Хр. Гълъбов

при участието на секретаря Силвия Ив. Димова
като разгледа докладваното от Огнян Хр. Гълъбов Гражданско дело №
20225610100055 по описа за 2022 година

Предявен е иск с правно основание чл.26 ал.1 от ЗЗД- за прогласяване нищожността на договор за потребителски кредит, както и евентуално предявен иск за прогласяване нищожността на клаузи от сключен между страните договор за потребителски кредит. Предявен е и иск с правно основание чл.55 от ЗЗД за връщане на недължимо платени суми.

Ищецът *** П. твърди в искова молба, че е страна по Договор за потребителски кредит №515486/19.12.2017г., сключен с ответника „Стик-кредит“АД. Според този договор, ответното дружество му предоставило заемни средства в размер на 850 лева, като съгласно чл.1.5.8 ГЛП бил 36%, а ГПР- 53,22%. Уговореният в чл.1.5.2 срок на договора бил 12 месеца. Страните се договорили кредиторът да изплати уговорената заемна сума чрез директен банков превод по сметка на ищеца или на каса на Изи пей. Твърди, че действително приложения в кредитното правоотношение ГПР бил различен от посочения в погасителния план към договора ГПР от 53,22%, тъй като съгласно процесния договор се дължала неустойка по смисъла на глава VI чл.20 /чл.6.4/, в случай, че кредитополучателя не бил предоставил в тридневен срок от подписване на съглашението поръчител. Залагайки горепосочената клауза кредиторът целял заблуда на потребителя и свръхпечалба за себе си. Ответникът използвал заблуждаваща търговска практика, създаваща неравноправност и благоприятстваща кредитора, както и увреждаща кредитополучателя. Уговорката за неустойка заблуждала ищеца в частта за действителния ГПР, като това водело до нищожност на договора. Това било така, защото ГПР по кредита включвал в себе си всички разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи лихви, други преки или косвени разходи, комисионни, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. дължими на посредниците за сключване на договора. Уговорено било между страните, че ищецът дължи на ответника неустойка ако в 3-дневен срок не предостави трето лице, на което да бъде извършена

предварителна проверка от кредитора и ако отговаря на посочените от него условия да сключи договор за поръчителство във връзка с процесния договор за заем. В противен случай кредитополучателят дължал неустойка в размер на 2127,96 лева, която се дължала пропорционално към всяка вноска по кредита и е отразена в погасителния план и представлява неразделна част от договора. Уговореното възнаграждение под формата на неустойка било разход по кредита, който трябвало да бъде включен при изчисляването на ГПР. Поради невключването на това възнаграждение в ГПР, той не съответствал на действително прилагания такъв от кредитора в кредитното правоотношение. Посочването в договора на размер на ГПР, който не е реално прилагания в отношенията между страните, представлявало заблуждаваща търговска практика по смисъла на чл.68д ал.1 и ал.2 т.1 от ЗЗП, поради което договора за кредит бил нищожен на основание чл.22 от ЗПК и неспазване на изискванията на чл.11 ал.11 т.20 от ЗПК. Поддържа също така, че неизпълнението на ищеца да посочи поръчител вдигало лихвения процент по кредита неколккратно на месец, тъй като неустойката представлявала прикрита възнаградителна лихва. Това се потвърждавало и от факта, че неустойката била уговорена и в погасителния план към договора. Предвид изложеното и на основание чл.22 от ЗПК договорът бил недействителен, като съгласно чл.23 от ЗПК ищецът дължал само чистата стойност на кредита, без лихва или други разходи по него. На следващо място, посочения в договора лихвен процент от 36% не отговарял на действително приложения такъв, тъй като уговорената неустойка представлявала добавък към договорната лихва. Поради по-високия лихвен процент нараствала и стойността на ГПР, доколкото възнаградителната лихва е един от компонентите му, но същия не е бил обявен на потребителя и не е посочен в договора в действителния му размер. По този начин се нарушавали добрите нрави и се внасяло неравноправие между правата и задълженията на потребителя и доставчика на финансовата услуга. На следващо място заявява, че в случай, че съдът установи, че ГПР е действителния, то да приеме, че същия надвишава нормативно допустимия такъв, който не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в лева и валута, определена с постановление на МС на Р.България. В този случай, процесният договор бил нищожен, поради нарушение на разпоредбата на чл.19 ал.4 от ЗПК. Алтернативно иска съдът да приеме, че договора е нищожен поради липса на форма. Това било така, тъй като той не бил изготвен на хартиен или друг траен носител, с еднакъв по вид формат и размер на шрифта, не по-малък от 12. В условията на евентуалност, иска съдът да постанови, че договорната лихва противоречи на добрите нрави по смисъла на чл.26 от ЗЗД. Това било така, тъй като уговорената възнаградителна лихва надвишавала трикратния размер на законната лихва определена с акт на МС. Отново при условията на евентуалност иска съдът да постанови, че уговорената в договора неустойка в чл.20 /чл.6.4/ противоречи на добрите нрави по см.на чл.26 от ЗЗД. Същата излизала извън присъщите ѝ функции, като се равнявала на двойния размер на целия предоставен заем и единствената ѝ цел била свръхпечалба за кредитора. Неустойката била и неравноправна по смисъла на чл.145 от ЗЗП и съответно нищожна на основание чл.146 от ЗЗП. На следващо място, нищожна била и клаузата на чл.33 ал.4 от Договора, съгласно която при разваляне на същия от изправната

страна, неизправната такава дължала неустойка равняваща се на 25% от общия размер на всички плащания, посочени в индивидуалния договор за паричен заем. Тази клауза била нищожна поради противоречието ѝ с чл.32 от ЗПК. На последно място, поддържа, че кредиторът начислил на ищеца такса за електронно съобщение в размер на 10 лева, дължими за всяка просрочена вноска, но не повече от 120 лева. Клаузата за това възнаграждение била нищожна по чл.26 ЗЗД, тъй като разходите за електронни съобщения на кредитора били значително по-ниски и по този начин отново се постигал резултат за необосновано и прекомерно обогатяване на за ответника.

Предвид изложеното иска съдът да постанови решение с което да признае за установено, че сключения между страните договор за потребителски кредит е изцяло недействителен. При условията на евентуалност иска съдът да постанови решение, с което да признае за установено, че клаузите от процесния договор- чл.20 /ч.6.4/, чл.4 т.1.5.8, ч.32 и чл.33 ал.4 от Договора са нищожни. Исква съдът да постанови решение, с което да осъди ответника на основание чл.55 от ЗЗД да заплати на ищеца недължимо платените суми по процесния договор в размер на 1257,68 лева. Претендира присъждане на направените по делото разноски.

Ответникът СТИК-Кредит“АД депозира отговор на исковата молба, в който поддържа, че предявените искове са допустими, но неоснователни. Твърди, че процесният договор между страните действително е бил сключен, като това е станало от разстояние, при спазване изискванията на ЗПФУР и ЗЕДЕУУ. Уговорената в договора сума била предоставена на ищеца на 19.12.2017г. В чл.17 от Договора била предвидена хипотеза, при която при неизпълнение на договорни задължения от страна на потребителя, можело да му бъде начислена неустойка. Кредиторът обаче не бил договорно задължен да претендира подобна неустойка. Поддържа, че в настоящия случай сключването на договора било иницирано от ищеца със създаването на личен профил на уебсайта на ответното дружество, който акаунт се ползвал с посочена от потребителя електронна поща и избрана от него парола. Твърди, че ищецът попълнил заявка за кандидатстване за кредит от разстояние. След това, на ищеца била изпратена необходимата преддоговорна информация включваща СЕФ, проект за Договор за потребителски кредит и ОУ към него. След запознаване с така изпратените му документи, ищецът потвърдил съгласието си за сключване на договора. Заявява, че неустойка за непредставяне на обезпечение не била начислявана и събирана от ответното дружество, въпреки което клаузата за неустойка била валидна и отговаряла на изискванията на действащото законодателство. Задължението за неустойка съставлявало самостоятелно съглашение, което в случая било обективизирано в един и същи документ с договора за потребителски кредит. Счита, че по отношение на нейната действителност не се прилагали разпоредбите на ЗПК, а общите условия на ЗЗД. В случая неустойката била уговорена за неизпълнение на непарично задължение за предоставяне на обезпечение, изпълнението не е обезпечено с други правни способи, а нейния вид се определя в зависимост от това дали заемателя по договора изпълни в някакъв момент своето задължение. С оглед на това, размерът на неустойката се определял като процент от заетата

сума, като същата се начислявала, докато не бъде изпълнено задължението, а това зависело изцяло от волята на заемателя. Видно от Договора, неустойката се дължала единствено за периода, в който заемателя реално не бил предоставил обезпечение, като ако такова се представило в последствие, същата спирала да се начислява, т.е. причината за евентуално начисляване на неустойка било единствено виновното поведение на ищеца. Счита, че така договорения размер на неустойката, като определен процент в чл.46 ал.1 от ОУ в размер на 0,9%, изпълнява предвидените в чл.92 от ЗЗД цели и не предвижда неоснователно разместване на блага. Уговорената неустойка не излизала извън присъщите ѝ функции, като имала стимулираща роля за длъжника да изпълни точно задълженията си, тъй като в противен случай ще носи отговорност без кредитора да трябва да доказва настъпването на вредите и техния размер. Нямаło въведено законодателно изискване относно размера на неустойката, като нямаło въведено ограничение на максималния ѝ размер. Поддържа, че размера на договорената неустойка не следвало да бъде включен в размера на ГПР по кредита, защото тя не била разход по отпуснатия кредит, а договорена неустойка, която се дължала във връзка с неизпълнение от страна на ищеца на едно поето от нея нефинансово задължение, а именно да предостави на кредитора обезпечение чрез поръчител.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства – поотделно и в тяхната общност, приема за установено от фактическа страна следното:

Видно от приетия като доказателство по делото Договор за потребителски кредит №515486/19.12.2017г. ответникът, в качеството на заемодател, е предоставил на ищеца, в качеството на заемател, кредит в размер на 850 лева, за срок от 12 месеца. Страните се договорили ищецът да върне на ответника предоставения кредит на 12 месечни вноски, всяка от които в размер на 177,33 лева, съгласно Погасителен план, който бил неразделна част от процесния Договор. Посочено било, че общия размер на всички плащания по заема е в размер на 1063,01 лева, при фиксиран лихвен процент от 36%. В т.1.5.9 от Договора изрично е посочено, че ГПР е 53,22%. В раздел VI от Договора заемателят се задължил в срок до 3 дни от получаване на заемната сума, да осигури действието на трето физическо лице, изразяващо се в поемане на солидарно задължение в полза на заемодателя за връщане на всички дължими погасителни вноски, разходи и неустойки или неотменяема банкова гаранция. Изрично са изброени условията, на които това трето лице следва да отговаря, за да бъде одобрено от кредитора и да стане поръчител на длъжника. В чл.20 т.6.4 от Договора, страните се договорили, че неизпълнението на задължението на заемателя ще причини на заемодателя вреди, които следва да бъдат обезщетение от неустойка. В случай, че заемателят не изпълнил задължението си за предоставяне на обезпечение на кредита, то той дължал на заемодателя неустойка от 2127,96 лева, което се начислява пропорционално към всяка вноска по кредита и е отразена в погасителния план. С подписването на Договора ищецът заявил, че желае да погаси изцяло съществуващите към момента стари задължения по договори за заем със същия кредитор, но няма никаква възможност за предсрочното им погасяване, поради което иска и желае заемодателя да прихване съответно част от своето задължение за отпускане на заем по този договор срещу пълния размер на непогасените парични вноски на заемателя към датата на сключване на договора /чл.30/. В чл.33 ал.4 изр.II от Договора било предвидено, че при разваляне на договора неизправната страна дължи на изправната обезщетение за вредите от развалянето- неустойка в размер на 25% от общия размер на всички плащания, посочени в индивидуалния договор за паричен заем. Наред с това, в чл.32 изр.II от Договора било предвидено, че в случай, че заемателят забави плащането на погасителна вноска, същия дължи на заемодателя заплащане на 10 лева, представляващи направените разходи за събиране на просрочените вземания. Разходите по този член се начисляват и за всеки следващ период, през който има погасителна вноска, чието плащане е забавено. Всички начислени разходи по събирането на просрочени

погасителни вноски, които трябва да заплати заемателя, не могат да надхвърлят 120 лева. Съгласно представеният по делото Погасителен план, първата погасителна вноска била дължима на 20.01.2018г., а последната на 20.12.2018г. Общо дължимата сума по кредита /главница, лихва и неустойка/ е 2127,96 лева, от която 850 лева главница, 213,01 лева – лихва и 1064,95 лева- неустойка. Месечната вноска е в размер на 177,33 лева, а ГПР е 42,58%. Към Договора са приложени Общи условия на Договора за потребителски кредит, предоставен от разстояние, уреждащи отношенията между „Стик Кредит“ АД и потребителите, както и Стандартен европейски формуляр за предоставяне на информация за потребителските кредити., като в последния е посочено, че ГПР по процесния кредит е 42,58%.

Съгласно представеното от ответника Платежно нареждане за кредитен превод, на 20.12.2017г. той е превел по сметка на името на ищеца в „Райфайзенбанк“ АД сумата от 695,23 лева. Посочено е в платежното нареждане, че основание за превода е усвояване на кредит 515486, което съответства на номера на сключения между страните договор за потребителски кредит.

Видно от представения от пълномощника на ответното дружество препис от Удостоверение изх.№120/27.04.2022г., ищецът няма изискуеми задължения по усвояния от него потребителски кредит с Договор №515486/19.12.2017г., като същия е изплатил посочените в удостоверението суми, с които са погасени следните му задължения: СМС- 7,50 лева, неустойка- 251,35 лева, наказателна лихва 292,55 лева, такса колектор- 44,33 лева или общо 595,73 лева, а също така главница- 850 лева и лихва- 50,27 лева. Цялата сума от общо 1496 лева е била платена в полза на ответника на 04.05.2018г.

За изясняване на обстоятелствата по делото, по искане на страните, съдът назначи и изслуша заключение на съдебно-счетоводна експертиза. Според вещото лице, съгласно заложените в договора стойности – размер на кредита, срок на договора и вид на месечните вноски, ГПР е в размер на 42,57%, като сходен ГПР в размер на 42,58% е посочен в погасителния план и СЕФ, приложени към договора. Изчисляването на ГПР било сложен процес, свързан с множество допускания. Вноските по договора са анюитетни. В техния размер е включена и неустойка. В случай, че в ГПР се включи и неустойката за непредставяне на обезпечение по чл.20 от Договора, то ГПР би бил в размер на повече от 21762%. Посоченият в Договора ГПР в размер на 53,22% не се обосновава от посочените в договора разходи. От съдържанието на процесния договор не се разбира кои разходи са включени в ГПР.

С оглед така установената фактическа обстановка, съдът направи следните правни изводи:

Безспорно установено по делото е, че на 19.12.2017г. между страните е бил сключен Договор за потребителски кредит №515486, съгласно който на ищеца е бил предоставен кредит в размер на 850 лева, който той е трябвало да върне на ответника на 12 равни месечни вноски, в които освен дължимата главница са включени възнаградителна лихва и неустойка. Между страните няма спор, че ХР. ХР. П. е получил реално сумата от 695,23 лева, за което ответното дружество представя писмено доказателство- Платежно нареждане за кредитен превод от 20.12.2017г. От страна на „Стик-кредит“ АД е направено признание, подкрепено от представено по делото Удостоверение изх.№0120/27.04.2022г., че кредитополучателя към настоящия момент няма изискуеми задължения по процесния договор, като на 04.05.2018г. е заплатил задълженията си за главница, неустойка, СМС, наказателна лихва, такса колектор и лихва, които възлизат в размер на общо 1496 лева.

Видно от същото удостоверение е, че платената главница по договора е в размер на 850 лева, лихвата е 50,27 лева, неустойката е 251,35 лева. Платени са също така наказателна лихва от 292,55 лева, такса колектор от 44,33 лева и СМС- 7,50 лева.

За да бъде уважен така предявения иск, ищецът следва да установи, недействителност на клаузата за неустойка на посочените в исковата молба основания, както и че тази нищожност води до недействителност на целия договор. Обратно, в тежест на ответника е да докаже валидност на клаузата за неустойка за неизпълнение на задължение за предоставяне на обезпечение.

Съгласно чл.9, ал.1 ЗПК договорът за потребителски кредит е договор, въз основа на който кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, с разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане. Договорът попада в обсега на ЗПК, поради което трябва да отговаря на императивните разпоредби на този закон. Съгласно чл.22 от ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл.10, ал.1, чл. 11, ал. 1, т.7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т.7-9, договорът за потребителски кредит е недействителен. Следователно, част от изискванията на чл.11, ал.1 от закона, досежно съдържанието на договора, са императивни и нарушението им влече нищожност на сключения договор.

Критериите дали е налице нищожност поради противоречие с добрите нрави на неустойката, се съдържат в ТР № 1 от 15.06.2010 г. по т. д. № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС, а именно - такава е неустойката, която е уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Преценката за нищожност се извършва в зависимост от специфичните за всеки конкретен случай факти и обстоятелства, при съобразяване на примерно посочени критерии, като естеството и размера на обезпеченото с неустойката задължение, обезпечение на поетото задължение с други, различни от неустойката правни способности, вида на самата уговорена неустойка и на неизпълнението, за което е предвидена, съотношението между размера на неустойката и очакваните за кредитора вреди от неизпълнението. В този смисъл решение № 107/25.06.2010 г. на ВКС по т. д. № 818/2009 г., II т.о./.

Съгласно разпоредбата на чл.143 ал.2 т.5 от ЗЗП, неравноправна е тази клауза, която задължава потребителя при неизпълнение на неговите задължения да заплати необосновано високо обезщетение за неустойка, като съгласно чл.145 ал.1 от ЗЗП, неравноправността се преценява към момента на сключването на договора при вземане предвид видът на стоката и услугата- предмет на договора, всички обстоятелства, свързани с неговото сключване, както и всички останали клаузи на договора или на друг договор, от който зависи, а според чл.146 ал.1 от ЗЗП, неравноправните клаузи в договора са нищожни, освен ако са уговорени индивидуално. Определената изцяло от кредитора методика за изчисляване на неустойката в размер, многократно завишен спрямо обезщетението, дължимо за евентуално предвидимите от забавата вреди, е в разрез с принципа на добросъвестност и води до наличие на клаузи, създаващи значително неравновесие между правата и задълженията на кредитора и потребителя на кредита, като последния е задължен да заплати необосновано висока неустойка.

В случая страните са уговорили клауза за задължаване на кредитополучателя да осигури надлежно обезпечение на кредитора в срок до 3 дни от подписване на договора, а именно да представи поръчител, отговарящ на изискванията на чл.19 от Договора за потребителски кредит или банкова гаранция със срок на валидност до 20.01.2019г., като при неизпълнение е предвидено в чл.20 от Договора да се заплати неустойка във фиксиран размер от 2127,96 лева. Тази сума очевидно се разминава с размера на неустойката, съгласно приложения към Договора Погасителен план. Видно от същия, общо дължимата сума по кредита- главница, лихва и неустойка е 2127,96 лева, като посочената в погасителния план

неустойка е в размер на 1064,95 лева.

Така предвидената клауза за неустойка поради неизпълнение на договорно задължение за представяне на обезпечение на договора за потребителски кредит противоречи на чл. 21 ал. 1 от ЗПК. Съгласно чл. 21 ал. 1 ЗПК всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне на изискванията на закона, е нищожна. Така, както е уговорена, неустойката е предназначена да санкционира кредитополучателя за виновното неспазване на договорното задължение за предоставяне на обезпечение. Задължението за обезпечаване на главното задължение има вторичен характер и неизпълнението му не рефлектира пряко върху същинското задължение за погасяване на договора за паричен заем, съобразно договора и общите условия. Съдът намира, че въведените в договора изисквания за вида обезпечение и срока за представянето му създават значителни затруднения на длъжника при изпълнението му до степен, то изцяло да се възпрепятства. Непредоставянето на обезпечение не води до претърпяването на вреди за кредитора, който би следвало да прецени възможностите на кредитополучателя да предостави обезпечение и риска по предоставянето на кредит към датата на сключването на договора с оглед на индивидуалното договаряне на договорните условия. Макар и да е уговорена като санкционна, доколкото се дължи при неизпълнение на договорно задължение, неустойката води до скрито оскъпяване на кредита. Неустойката по съществото си е добавък към възнаградителната лихва и в този смисъл би представлявала сигурна печалба за кредитора, която печалба би увеличила стойността на договора. Основната цел на така уговорената неустоечна клауза е да доведе до неоснователно обогатяване на кредитора за сметка на кредитополучателя, до увеличаване на подлежаща на връщане сума. Уговорената в Договора неустойка от 2127,96 лева е в размер повече от два пъти по-висок от предоставената в заем сума от 850 лева, като по този начин безспорно е нарушен принципа на добросъвестност и справедливост. Дори да се приеме, че реално дължимата неустойка, съобразно Погасителния план е в размер на 1064,95 лева, то същия отново е несправедливо определен и противоречи на добрите нрави, като надвишава с около $\frac{1}{4}$ размера на отпуснатия кредит. Тъй като противоречието между клаузата за неустойка и добрите нрави е налице още при сключването на договора, то следва извода, че в конкретния случай не е налице валидно неустоечно съглашение и съобразно разпоредбата на чл.26, ал.1 във вр. с ал.4 ЗЗД, в тази си част договорът изобщо не е породил правно действие.

Предвид изложеното, съдът счита, че клаузата, предвидена в чл.20 от Договор за потребителски кредит от 19.03.2021г., сключен между ищеца и ответното дружество и предвиждаща заплащането на неустойка в размер на 2127,96 лева, е нищожна на основание чл.26 ал.1 от ЗЗД, като противоречаща на добрите нрави.

На следващо място, съдът счита, че нищожността на горепосочената клауза от процесния договор, води до недействителност и на самата сделка сключена между страните.

Изхождайки от предмета на Договор за потребителски кредит и страните по него – физическо лице, което при сключване на контракта действа извън рамките на своята професионална компетентност и финансова институция по смисъла на чл.3, ал.1 ЗКИ, предоставяща кредита в рамките на своята търговска дейност, съдът приема, че процесния договор има характеристиките на договор за потребителски кредит, чиято правна уредба се съдържа в действащия ЗПК, в който законодателят предявява строги изисквания за формата и съдържанието на договора за потребителски кредит, уредени в глава трета, чл.10 и чл.11.

За да бъде даден отговор на въпроса дали процесния договор е изцяло нищожен,

поради противоречие със закона, следва да се имат предвид разпоредбите на глава VI от ЗПК- „Недействителност на договора за потребителски кредит. Неравноправни клаузи“, сред които е и чл.22, съгласно който когато не са спазени изискванията на чл.10 ал.1 ,чл.11 ал.1 т.7-12 и 20 и ал.2 и чл.12 ал.1 –9, договорът за потребителски кредит е недействителен. Според т.9 и т.10 на чл.11 от ЗПК, договорът трябва да съдържа лихвения процент по кредита, условията за прилагането му и индекс или референтен лихвен процент, който е свързан с първоначалния лихвен процент, както и периодите, условията и процедурите за промяна на лихвения процент, както и годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на ГПР в приложение №1 начин.

Неспазването на всяко едно от посочените изисквания, законът санкционира с недействителност на договора- чл.22 от ЗПК. Според разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК договорът трябва да съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение No 1 начин. В §1, т. 2 от ДР на ЗПК е дадена легална дефиниция за "Обща сума, дължима от потребителя" и това е сборът от общия размер на кредита и общите разходи по кредита на потребителя. В договора като обща сума, която следва да бъде върната е посочена сумата 1063,01 лева, която включва отпуснатия кредит 850 лева, и 213,01 лева- лихва, при фиксиран годишен лихвен процент- 36%. Посочено е, че ГПР е 53,22%, който е различен от този посочен в погасителния план и СЕФ /42,58%/ , но не е ясно същия от какво се формира. Не са посочени взетите предвид допускания, каквото е изискването на чл.11 ал.1 т.10 от ЗПК. В Договора липсва конкретизация относно начина, по който е формиран посочения ГПР, което води до неяснота относно включените в него компоненти, а това от своя страна е нарушение на основното изискване за сключване на договора по ясен и разбираем начин /чл.10 ал.1 от ЗПК/.В общата сума не е включено допълнителното плащане за неустойка от 2127,96 лева, съгласно чл.20 от Договора или 1064,95 лева, съгласно Погасителния план.

Според чл.17 от договора, кредитът се обезпечава с поне едно от две обезпечения-банкова гаранция или поръчител, отговарящ на условията на чл.19 от Договора. При неизпълнение на задължението да представи обезпечение на кредита в 3-дневен срок, кредитополучателя дължи неустойка на кредитора. Сумата за неустойка несъмнено следва да бъде включена в ГПР, тъй като е разход във връзка с предоставяне на кредита по смисъла на чл.19,ал.1 ЗПК. В този случай обаче, с включването на неустойката, към ГПР от 42,58%, действителния такъв би нараснал многократно и би бил в размер на повече от 21762%, според съдебно-счетоводната експертиза. Този размер е над допустимата стойност за ГПР, която е 50 % или пет пъти размера на законната лихва за просрочени задължения в лева /ОЛП на БНБ + 10 пункта x 5/. В този смисъл, обстоятелствата относно включените в ГПР компоненти следва да бъдат ясно посочени при сключване на договора, за да може потребителя да прецени дали да сключи договора за кредит при така определените условия за връщането на заетата сума.

С оглед на това, съдът намира, че при сключването на процесния договор и чрез предвиждане на неустойката, което е свързано с допълнителни разходи за потребителя за заплащането ѝ, е заобиколена императивната разпоредба на чл. 19, ал. 4 от ЗПК, ограничаваща максималния размер на годишния процент на разходите по кредита. Предвид горното, посочените в договора размери на годишния процент на разходите и общата сума, дължима от потребителя, не съответстват на действително уговорените такива. Налице е неяснота при определяне на ГПР, което води до недействителност на договора /чл.22 ЗПК/. Действително, съгласно разпоредбата на чл.26 ал.4 от ЗЗД, нищожността на отделни части не влече нищожност на договора, когато те са заместени по право от повелителните правила на закона или когато може да се предположи, че сделката би била сключена и без недействителните ѝ части. В случая не е налице нито една от тези две хипотези- нищожната клауза на процесния договор за кредит относно определянето на ГПР да бъде заместена по право от повелителни норми на закона, или че договора за потребителски кредит би бил сключен и ако в него не е включена клаузата определяща ГПР, тъй като той е въведен като изрично изискване в чл.11 ал.1 т.9 и т.10 от ЗПК. Поради това, в настоящия случай не е приложима нормата на чл.26 ал.4 от ЗЗД и нищожността на посочената по-горе клауза от договора обуславя недействителността на целия договор.

В заключение, съдът намира, че сключения между страните Договор за потребителски кредит №515486 от 19.12.2017г. следва да бъде прогласен за недействителен, на основание чл.26 ал.1 пр.1 от ЗЗД, вр. чл.22 вр. чл.11, ал.1, т.10 ЗПК, поради противоречие със закона.

С оглед уважаването на главния иск за прогласяване недействителността на целия Договор за потребителски кредит №515486 от 19.12.2017г., съдът не дължи произнасяне по евентуално предявените от ищеца искове за прогласяване недействителността на отделни клаузи от същия Договор.

На следващо място, ищецът предявява иск с правно основание чл.55 от ЗЗД, с който иска ответника да бъде осъден да му върне платената без основание сума по договора в размер на 1257,68 лева, представляваща разликата над получената реално в заем сума от 695,23 лева.

Първото предложение на чл. 55, ал. 1 от ЗЗД изисква предаване, съответно получаване на нещо без основание, т.е. когато още при самото получаване липсва основание за преминаване на блага от имуществото на едно лице в имуществото на друго. Начална липса на основание е налице и в случаите, когато е получено нещо въз основа на нищожен акт.

В хода на производството по делото ищецът не представи никакви доказателства за размера на извършените плащания, които е направил за погасяване на задълженията му по процесния договор, като единствено твърди, че платената от него без основание сума е в размер на 1257,68 лева.

Същевременно, ответникът представи и съдът прие като доказателство по делото Удостоверение изх.№0120/27.04.2022г., съгласно което Х.П. няма изискуеми задължения по

усвоения от него кредит с Договор №515486/19.12.2017г., предвид това, че е заплатил подробно изброените в същото удостоверение суми, възлизащи общо на стойност 1496 лева. От своя страна ищецът не оспори така представеното от ответника писмено доказателство. Въпросното удостоверение е издадено от изпълнителния директор на ответното дружество, като преписа е заверен от страна на пълномощника на същото. Налице е направено признание от страна на ответника на факта, че по процесния договор ищеца му е заплатил сумата от общо 1496 лева в т.ч. за главница 850 лева, лихва 50,27 лева, наказателна лихва 292,55 лева, СМС 7,50 лева, неустойка 251,35 лева и такса колектор 44,33 лева. Предвид това, съдът, на основание чл.175 от ГПК, приема за доказано извършеното плащане от ищеца на горепосочената сума и погасяване на цялото му задължение по процесния договор за кредит.

Съгласно разпоредбата на чл.23 от ЗПК, когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителя връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита. С оглед на това, че съдът счита процесния договор за потребителски кредит за недействителен, то кредитополучателя следва да върне на кредитора единствено чистата стойност на кредита.

Съгласно процесния договор за потребителски кредит, ответното дружество е трябвало да предостави на ищеца кредит в размер на 850 лева. Същевременно от страна на „Стик-Кредит“ АД е представено Платежно нареждане за кредитен превод от 20.12.2022г., съгласно което по банкова сметка на ищеца е преведена сумата от 695,23 лева или със 154,77 лева по-малко от тази предмет на договора. В хода на производството по делото ответникът не представи доказателства, че е превел в полза на ищеца и остатъка от заемната сума. В отговора на исковата молба същият твърди, че с този остатък е погасено задължение на Х.П. по друг негов договор за кредит, сключен със заемотателя. Доказателства в тази насока обаче не бяха представени, като не беше посочен евентуалния друг договор, по който задължението е било погасено с част от предоставената по настоящия договор сума, нито пък беше представено заявлението от страна на ищеца, че иска и е съгласен с част от предоставената му в заем сума да се погаси друго негово задължение.

С оглед на това, съдът намира, че на основание чл.23 от ЗПК, по процесния договор за потребителски кредит, който е обявен за недействителен, ищецът дължи на заемотателя единствено чистата стойност на получената в заем сума, а именно 695,23 лева, за която е налице безспорно доказателство, че е била преведена по неговата банкова сметка. По отношение на останалата част от главницата в размер на 154,77 лева, за която не се установи да е била предоставяна на ищеца, същият не дължи връщане и тя е била платена без основание.

По същият начин, предвид разпоредбата на чл.23 от ЗПК и обявяването за недействителен на договора за кредит, плащането от страна на ищеца на сумата над 695,23 лева до пълния платен размер от 1496 лева, или 800,77 лева, от които 154,77 лева- заплатена, но не получена от ищеца главница, 595,73 лева- платени неустойка, наказателна лихва- 292,55 лева, СМС-7,50 лева и такса колектор- 44,33 лева, както и 50,27 лева-

възнаградителна лихва, е платена на кредитора без основание.

С оглед на това, предявения иск с правно основание чл.55 от ЗЗД се явява основателен и доказан до размера на сумата от 800,77 лева, като за разликата над нея до пълния предявен размер от 1257,68 лева иска следва да бъде отхвърлен.

При този изход на делото, ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищеца направените по делото разноски. Видно от представения по делото Договор за правни услуги е, че ищеца Х.П. е упълномощил адв.М.М. да го представлява в настоящото производство, като му е предоставена адвокатската правна помощ по реда на чл.38 ал.1 т.2 от ЗА- безплатна адвокатска помощ на материално затруднени лица. Съгласно чл. 38, ал. 2 ЗА, в случаите по ал. 1, ако в съответното производство насрещната страна е осъдена за разноски, адвокатът има право на адвокатско възнаграждение, като съдът определя възнаграждението в размер не по-нисък от предвидения в наредбата по чл. 36, ал. 2 ЗА и осъжда другата страна да го заплати. Поради това, съдът следва да осъди ответника по делото да заплати в полза на адвокат М. адвокатско възнаграждение, определено на основание чл. 38, ал. 2 във вр. с ал. 1, т. 2 във вр. с чл. 36, ал. 2 от ЗА и от Наредба № 1/9.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения за двата главни иска в размер на общо 502,47 лева. Предвид разпоредбата на чл.78 ал.1 от ГПК ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищеца деловодни разноски за възнаграждение за вещо лице и държавна такса, съобразно уважената част от двата иска, в размер на общо 200 лева.

На основание чл.78 ал.3 от ГПК, ищецът следва да бъде осъден да заплати на ответника деловодни разноски, съразмерно с отхвърлената част от иска с правно основание чл.55 от ЗЗД в размер на 130,79 лева.

Мотивиран така, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА НИЩОЖНОСТТА на Договор за потребителски кредит №515486 от 19.12.2017г., сключен между „СТИК-КРЕДИТ“АД, с ЕИК 202557159, със седалище и адрес на управление в гр.***, представлявано от управителя **, и ХР. ХР. П., с ЕГН *****, от Димитровград, ул**, на основание чл.26 ал.1 от ЗЗД, като противоречащ на императивните разпоредби на чл.22 от ЗПК, вр.чл.11 ал.1 т.10 вр.чл.19 ал.4 от ЗПК и на чл.21 ЗПК.

ОСЪЖДА „СТИК-КРЕДИТ“АД, с ЕИК 202557159, със седалище и адрес на управление в гр.***, представлявано от управителя **, по предявения насрещен иск с правно основание чл.55 ал.1 предл.1 от ЗЗД, ДА ЗАПЛАТИ на ХР. ХР. П., с ЕГН *****, от Димитровград, ул**, сумата от 800,77 лева /осемстотин лева и седемдесет и седем стотинки/, недължимо платена на ответното дружество по прогласения за нищожен Договор за потребителски кредит №515486 от 19.12.2017г., като иска за разликата над тази сума до

пълния предявен размер от 1257,68 лева **ОТХВЪРЛЯ** като неоснователен.

ОСЪЖДА „СТИК-КРЕДИТ“АД, с ЕИК 202557159, ДА ЗАПЛАТИ на ХР. ХР. П., с ЕГН *****, направените деловодни разноси в размер на 200 лева /двеста лева/.

ОСЪЖДА „СТИК-КРЕДИТ“АД, с ЕИК 202557159, ДА ЗАПЛАТИ на адв.М.В. М.-пълномощник на ищеца ХР. ХР. П., адвокатско възнаграждение в размер на 502,47 лева /петстотин и два лева и четиридесет и седем стотинки/.

ОСЪЖДА ХР. ХР. П., с ЕГН *****, ДА ЗАПЛАТИ на „СТИК-КРЕДИТ“АД, с ЕИК 202557159, направените деловодни разноси в размер на 130,79 лева /сто и тридесет лева и седемдесет и девет стотинки/.

Решението подлежи на обжалване пред ОС-Хасково в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Димитровград: _____